

Datum
2022-11-28
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2022-14783

Yttrande

Till
Kulturnämnden

Remiss - Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö KN-2022-2339

Arbetsmarknads- och socialnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har fått möjlighet att yttra sig om förslag till *Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö 2023–2025*.

Genomförandet av *Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö 2020–2022* har bedrivits inom ramen för arbetsmarknads- och socialnämndens arbete mot diskriminering. Föreliggande förslag på handlingsplan passar väl in i det arbetet. De insatser som rör nämndens verksamheter bedöms som relevanta och genomförbara under perioden 2023–2025.

En samhällsutmaning som enligt nämnden bör hanteras i en uppdaterad handlingsplan är den bristande tilltro till det offentliga som många romer upplever. Under revideringsprocessen har representanter från nämndens förvaltning fört en nära dialog med RIKC för att betona vikten av att formulera insatser som ökar förståelsen för olika aktörers uppdrag hos den romska minoritetsgruppen och som kan bidra till att stärka förtroendet för nämndens verksamheter ur ett långsiktigt perspektiv. Ett närmare samarbete med RIKC har efterfrågats kring de insatser där det bedöms som nödvändigt, bland annat vad gäller att nå målgruppen med informationsinsatser.

Ökad delaktighet och inflytande för den romska befolkningen i Malmö kräver att staden arbetar tillsammans. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att föreliggande förslag kan utvecklas och skapa bättre förutsättningar till samarbete mellan stadens förvaltningar och samverka med andra myndigheter.

Då romers rättigheter i grunden är mänskliga rättigheter är nämndens uppfattning att det skulle vara gynnsamt att knyta an det kommande arbetet med handlingsplanen till stadens arbete med mänskliga rättigheter. Handlingsplanen bör uppmärksamma barn och kvinnors rättigheter särskilt genom ett mer utpräglat barnrätts- och jämställdhetsperspektiv.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter ska alltid bemöta den enskilde Malmöbon som en individ med egna resurser och förutsättningar, oavsett bakgrund eller grupptillhörighet. Genomförandet av nuvarande *Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö 2020–2022* har bedrivits inom ramen för nämndens arbete mot diskriminering och varit av förebyggande karaktär.

Riktningen i arbetet mot diskriminering är att medarbetare ska ha kompetens om vad diskriminering är och hur det tar sig uttryck. Samt att nämndens verksamheter ska uppehålla kontinuerliga insatser som uppmärksammar och utmanar bemötande och arbetsätt som riskerar att utgå från stereotypa normer och föreställningar. Förslaget till ny handlingsplan passar väl in i nämndens fortsatta arbete med att förebygga diskriminering.

En samhällsutmaning som enligt arbetsmarknads- och socialnämnden bör hanteras inom ramen för en reviderad handlingsplan är den bristande tilltro till det offentliga som många romer upplever, inte minst till socialtjänsten. Denna bristande tilltro har i hög utsträckning sin bakgrund i den diskriminering som romer har erfarit i kontakten med myndigheter. Även mer samtida exempel, som den desinformationskampanj om socialtjänsten som under 2022 har fått stor spridning, skapar osäkerhet kring socialtjänstens uppdrag och påverkar om individer och familjer vågar vända sig till nämndens verksamheter för stöd och hjälp.

Under revideringsprocessen av handlingsplanen har representanter från arbetsmarknads- och socialnämndens förvaltning fört en nära dialog med RIKC. Ambitionen har med anledning av ovan beskriven utmaning varit att formulera verkningsfulla insatser som ökar förståelsen för olika aktörers uppdrag hos målgruppen och som kan bidra till att stärka förtroendet för nämndens verksamheter ur ett långsiktigt perspektiv.

I dialogen har nämndens förvaltning efterfrågat ett närmare samarbete med RIKC kring insatser där detta bedöms som nödvändigt, exempelvis informationsinsatser riktade mot målgruppen. Samarbete underlättar löpande informations- och kunskapsutbyte mellan medarbetare på centret respektive förvaltningen, vilket bidrar till gemensam kompetensutveckling och till att staden kan nå målgruppen mer koordinerat.

Arbetsmarknads- och socialnämndens uppfattning är att revideringsprocessen har präglats av hög delaktighet. Nämnden har kunnat påverka utformningen av insatserna så att de bättre överensstämmer med den riktning som anses vara nödvändig. De förslag på insatser som rör nämndens verksamheter bedöms vara relevanta och genomförbara perioden 2023–2025. Framåt behövs dock fortsatt dialog med RIKC om hur insatserna ska omsättas i ett genomförande, inte minst vad gäller de insatser där målgruppen kan komma att beröras direkt.

Ökad delaktighet och inflytande för den romska befolkningen i Malmö kräver att staden arbetar tillsammans. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser därför att föreliggande förslag

till handlingsplan kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar till samarbete mellan stadens nämnder och samverkan med andra myndigheter. Handlingsplanen innehåller exempelvis inga kommungemensamma insatser, och adresserar inte på ett tydligt sätt vikten av samarbete och samverkan för att nå handlingsplanens övergripande mål. Handlingsplanens disposition förstärker upplevelsen av att arbetet ska bedrivas självständigt då varje nämnd behandlas var för sig i separata avsnitt.

Eftersom handlingsplanens mål, delmål och flertalet insatser i princip är samma för alla stadens nämnder skulle många insatser med fördel kunna genomföras tillsammans med andra, bland annat informations- och kompetensutvecklingsinsatser. Ökat samarbete och samverkan skulle också bidra till en bättre samordning av stödet riktat mot enskilda individer och familjer som har kontakt med olika verksamheter i staden. I Romska informations- och kunskapscenters samordnande roll bör ingå att planera och underlätta sådana samarbeten.

Den romska minoritetsgruppens rättigheter är i grunden mänskliga rättigheter. Nämnden ser att det skulle vara gynnsamt att knyta samman arbetet för att tillgodose den romska minoritetsgruppens rättigheter närmre stadens arbete med mänskliga rättigheter. Vissa insatser skulle då tydligare kunna bedrivas mer kontinuerligt inom ordinarie verksamhet, exempelvis i kombination med insatser som rör barnets rättigheter. På så sätt skulle risken att arbetet med minoriteters rättigheter prioriteras bort och/eller hanteras separat påtagligt minska.

Inför att förslaget till handlingsplan eventuellt börjar gälla 2023 anser arbetsmarknads- och socialnämnden att det är nödvändigt att förtydliga relationen mellan stadens nya *Policy för mänskliga rättigheter* och stadens *Policy för Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter*. Bland annat behövs en större kunskap och förståelse inom nämnder och förvaltningar kring varför de nationella minoriteterna har särskilda rättigheter.

Barnets rättigheter

Enligt barnkonventionen har barn som tillhör minoritetsgrupper/minoritetsbefolkningar rätt till sitt språk, sin kultur och religion. Konventionsstaterna ska också respektera och säkra att alla barn får tillgång till sina rättigheter oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares bakgrund, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.¹

Både minoritetslagstiftningen och regeringens *Strategi för romsk inkludering perioden 2012 till 2032* beskriver att barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och språk ska främjas särskilt. Romska barn ska också ha förutsättningar att delta i samhället på lika villkor som andra barn.

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att föreliggande förslag till handlingsplan saknar ett utpräglat barnrättsperspektiv. För att handlingsplanen ska bidra till att barns rättigheter i

¹ Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, artikel 2 och artikel 30

högre uträkning blir tillgodosedda bör handlingsplanen tydligare beskriva, förslagsvis i ett eget avsnitt, vilka rättigheter som gäller barn särskilt och på vilket sätt en handlingsplan för romsk inkludering och delaktighet bidrar till och har betydelse för romska barns liv, hälsa och utveckling.

Jämställdhet och jämlikhet

Rapporten *Romska flickor och kvinnors livs- och hälsosituation*² visar att romska flickor och kvinnor upplever att de blir sämre bemötta av olika aktörer i samhället, har lägre förtroende för olika samhällsfunktioner och har sämre hälsa jämfört med den totala kvinnliga befolkningen. I regeringens strategi för romsk inkludering är kvinnor och barn särskilt prioriterade. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att det tydligare bör kommuniceras att dessa målgrupper även är prioriterade i Malmö stads arbete och att flickor och kvinnors rättigheter ska uppmärksammas särskilt.

Principen om icke-diskriminering utgör en av hörnstenarna för alla mänskliga rättigheter. Många romer döljer eller tonar ned sin romska identitet av olika skäl, bland annat för att undvika diskriminering och fördomar. Romer i Sverige har också fortfarande mycket sämre levnadsvillkor än övriga delar av befolkningen. Det finns stora utmaningar i fråga om utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet.³ För att skapa jämlika och likvärdiga verksamheter krävs att stadens nämnder och förvaltningar har bred kunskap om diskriminering och lagstiftning, men också en fördjupad kunskap om olika samhällsgruppers utsatthet och livsvillkor som motverkar delaktighet och inflytande.

För att föreliggande förslag till handlingsplan ska bidra till ett mer jämställt och jämlikt Malmö måste genomförandet av formulerade insatser tydligt präglas av dessa perspektiv. Inom ramen för insatserna måste åtgärder vid behov vidtas för att säkra att dessa principer genomsyrar både det strategiska arbetet och mötet med målgruppen.

Ordförande

.....
Sedat Arif (S)
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

² *Romska flickor och kvinnors livs- och hälsosituation*, Folkhälsomyndigheten (2015)

³ *Arbetet med regeringens strategi för romsk inkludering 2012–2032*, Kulturdepartementet

Helena Nanne (M), Anna Adell (M), Ingrid Gunnarson (M) och Joacim Ahlqvist (C) avser inkomma med ett särskilt yttrande, bilaga.

Simon Enqvist (SD) och Nichlas Holmgren Gellersten (SD) avser inkomma med en skriftlig reservation, bilaga.